

iznenadni bol

irfan horozović

Niko ga nije zapazio. To je bio uspjeh i on osjeti gotovo dječačko zadovoljstvo. Ipak je bilo nešto čudno. Dolazi prvi put, uvlači se u grad poput lopova, kroz drvoređ kestenova otkuda jesen dotiče njegove nosnice, a automobil plovi kao da ponire u sjećanje, u zavičajni sri, u nešto što je već doživio. Tako i treba. On dolazi tiho, a orkestar sa pomponom, nametljivom reklamom, zvučnim efektima u kojima neprekidno, poput udara bubenjeva, ritmički odzvanja njegovo ime. Ostavio je automobil u blizini zgrade sa natpisom HOTEL i umiješao se među prolaznike. Hladoviti drvoređ, stara čaršija, divlja rijeka koja ulazeći u grad posustaje, sve te slike s kojima se suočava u zbilji, a koje pozaje smanjene ili izvitoperene sa fotografijom i iz televizijskih inserata. Bio je sretan, među nepoznatim ljudima, koračao je i disao duboko kao da je sam taj zrak nešto što ga spasava od predstojećih zamornih snimanja, od razgovora sa novinarama, od kratkotrajnih, usiljenih ljubavnih dodira. A kestenovi su neštedimice bili oblijepeni smrtovnicama. Nizale su se slike i imena, u visini ljudskih očiju, obvjeni oko stabala sa utisnutim trncima rajsnegli, izbljedeli i požutjeli ili tugaljivo načeti mrljama svježe štamparske boje. Ljudi koji su do maločas bili živi nastavljali su da se upijaju u svoja šetalista, grčevito se opirući išeznuću, kao da želete da potraju još koji trenutak u zraku ovog grada ili da zaostanu, ko zna dokad. Smrt je samo egoizam. Postojimo onoliko koliko postojimo u drugima. Uspravao je korak i zagledao smrtovnice. Lica i imena za koja vam se čini da ste ih već negdje vidjeli i čuli. Na ulicama tolikih gradova u kojima je bio. U svakodnevnoj gužvi velikog grada u kojem živi. Samo na jednom mjestu ne: u malenom selu u kojem je rođen. Namršio se, stao i popravio naočare. Neko od ovih ljudi bi ga mogao prepoznati. I više. Prozreti njegovu misao. Otkriti podsmješljivim pogledom to malo mjesto u njegovoj duši, to mjesto koje je mrzio, kojeg se bojao, od kojeg je bježao. Mjesto čije je ime toliko puta zatajio. A najveći broj njegovih pjesama govorio je o zavičaju. Slavili su ga, plakali s njim, pili, razbijali čaše, kupovali stotine hiljadu njegovih ploča i kasetu toliki nepoznati ljudi, raštrkani po čitavoj Evropi, šoferi koji uključuju muziku u autobusima, oni koji sjede zbijeni u malim krčmama, a željeli bi poći negdje, svu su nalazili u tim grubim stihovima gotovo proročku snagu. Jedna njegova pjesma bila je precutno zabranjena. Ta žestoka, bolna, hrapava melodija natjerala je radnika iz Kelna da podigne ruku na sebe, a zatim je uslijedilo gotovo orgiastičko, ritualno ponavljanje tog čina, bolnih samoranjanjava u krčmama gdje piju jugoslavenski radnici, dok pjesma nije izbačena iz džuboksova. Na radiju se već nakon prvog samoubistva više nije mogla čuti. A on je, naravno, nije više pjevao na koncertima. U stvari, činilo mu se, na svakom koncertu bio je neki mali prostor šutnje, kao zabranjeni prostor koji se iznenada otvara i koji jednako osjećaju i publika i on, najdalja tačka do koje su zajedno došli i ustuknuli. Jednostavno, između dvije pjesme najednom bi mu nedostajale riječi, zašutio bi da se pribere, da ne zamuka, i tad bi pjesma počela odjevikati u njemu. Bojažljivo je jednom pogledao lica u publici koja su mu bila najbliža i pročitao na njima da i oni osjećaju isto.

Sa smrtovnice ga je gledao čovjek koji je takođe imao zatamnjene naočare. To mu se učinilo čudnovato, gotovo bolno nametljivo. I, kao nekom snagom privučen, prišao je. Smrtovnica je bila svježa, još se osjećao miris štamparske boje. Čovjek na fotografiji bio je njegovih godina i vrlo sličan. To lice ga je gledalo kao iz malenog magičnog stakla što svaki izraz preobražava u podrugljivi smijeh. Donja usna mu je počela drhati i osjetio je malakslost, kao da kap po kap ističe krv u staklenu posudu, čim je počeo prepoznavati slova ispod fotografije. Pisalo je njegovo ime i prezime. Cak i nadimak. Buljio je u ta slova i onda, u tenu, otkrio malu

nepravilnost, razliku koja je zapravo bila spasenje. Ime je bilo isto, to da, ali prezime se drukčije završavalo: kod ovog nesretnika na -ić, a njegovo na -ija. Odahnuo je, ali zakratko, jer je misao opet, poput nespretnog terzijana, takla neku žicu koja je zabrujala opasno. Njegovo ime i prezime bilo je toliko često, ali nadimak? Nadimak koji je postao njegov zaštitni znak. Nikad neće zaboraviti kako ga je dobio. Momci su igrali karte na obali i izgovarali neke magične riječi. Ponovio je mahinalno jednu od tih riječi, pogrešno, i u vulkanu smijeha koji je nastao stekao svoje životno ime: Rejfo. To je bio rijeđak nadimak i mladić sa smrtovnica teško da ga je mogao steći drukčije, nego zbog sličnosti s njim.

Pridržao se za dro. Podrhtavao je i pomislio kako mora popiti neko piće. U stvari, nekoliko zaredom. A ipak, dosjećao se da to ne smije. U vidno polje je uskočio ljekar, smješan, nimalo odrešit, ali ipak uvjerenjiv. Mnogo je bio, nekad. Naročito nakon prvih uspjeha. Toliko mnogo da je sve došlo u pitanje. Zadržao se na samom rubu.

Ponovo je pažljivo pročitao smrtovnicu. Potom se okrenuo i kao nako ko žuri na sastanak, ušao u prvu krčmu na koju je naišao. Od pića mu se malo zavrtjelo u glavi, ali je poručivao i ispijao dalje, pokušavajući da potisne somnabulne slike: skromni činovnik se upija u njegov plakat i istiskuje njega, potom ista scena na drugom plakatu, i dalje, sve dok pjevač sâm ne počne iskakati sa plakata i panično bježati. Kamo?

Kamo vodi ovaj put kojim ide pomalo tetura-jući? Zar nije upitao starca, zagledanog u onu istu smrtovnicu, koji ga je izbezumljeno pogledao i, potuotvorenih usta, ne mogavši izgovoriti ni riječ, potkazao mu put uzdignutom rukom. Put za groblje.

Koračao je naglo, sve brže, i izbio, puteljkom između borova, pred otvorenim vrata groblja, na čijem se jednom dijelu vidjela dosta velika skupina ljudi, raspoređenih u nepravilan krug oko rake. Polako se približavao, u uzaludnoj nadi da neće biti primijećen. Već je mogao da vidi porodicu, čovjeka koji je govorio. Tu je zastao i naglo se okrenuo. Iza njega je, a da to nije ni osjetio, koračala djevojka. Zastala je i ona, klimnula mu glavom i nasmiješila se. Bâr tako mu se učinilo.

Zena uz grub je zaplakala. Tek sad se moglo vidjeti da stiska dječačicu. Mališan nije mogao skruti nešto našlih na osmijeh. Učestvovao je u nečem neobičnom i odgovarao čudnim, zaumnim smiješkom. Kao što to uvijek dječa čine.

– Njih dvoje se nikad nisu voljeli. Možda samo na početku. Dok nisu shvatili – šaptala je djevojka Rejfi u uho.

Njeno lice iz blizine podsjeti ga na lice žene s kojom je nedavno definitivno raskinuo. Bivša »mis« sa jednog od bivših konkursa za najlepšu. Bivša ljučavica.

Sahrana je bila završena. Izlili su među prvima na put. On i djevojka. Ljudi su pristizali, dostizali ih. Zagledali su djevojku. Bilo joj je neprijatno. Skoro je potrcala. Uzela ga je ispod ruke, sasvim sponzano, i njemu se učinilo da ga ona vodi.

– On te je obožavao – rekla je.

Tek tad je shvatio da ga ona zaista poznaje. Više se ne može skrivati. On je taj koji jeste. On je zapravo čovjek koji je maločas sahranjen. Ustao je iz groba i sa svojom ljubavnicom kreće u njen stan. Prvi put tako slobodno i neopterećeno. Pred očima svih tih ljudi. Čudno, ali to je jedina stvar koju mogu učiniti za njega, pomislio je Rejfo.

Put je bio dug i obilovan tolikim događajima, a ipak se prenuso kad je ušao u mali stan, trenutak nakon što se Leta (znao je već i njeno ime) izmigoljila ispod njegove ruke kojom joj je obgrlio rame i otključala vrata. Ostao je iza njih duboki, hladoviti drvoređ sa ogromnim smrtovnicama, neukusno vriskavim od drevnih boja, ostao je trg sa nekim spomenikom, gdje mu je Leta nešto govorila i pokazivala, pričala je, da, i on je govorio, čak je bio i raz-

dragan, čini mi se, potom lift koji se uspinja u škripku i nenormalno bučno zastao, rastvarajući se u polumačni prostor stubišta.

Stan je bio mali, ali nekako ljupko namješten, ispunjen i komotan istovremeno, kao da se i čovjek smanjiva u njemu. Na noćnom stolici knjiga. Džepno izdanje Maupassantovih priča. Iz knjige vidi fotografija kojom Leta obilježava stranicu. Snimljena je polaroidom na nekom jezeru. Rejfo vidje se u kupačim gaćicama kako grli Letu na čijoj se potamnjeloj puti žari crveni bikini. Smiju se. Iza njih je motel. Vjerovatno ih je snimio neki prijatelj. Možda čovjek kojeg su slučajno srelj? Gledao je u fotografiju i razmišljao o tome, posve nepotrebno, posve usporenio, dotaknut prazninom. Fotografija na knjizi priča. Šta može umjetnost pripovijedanja? Ona koja nas obmanjuje istinom. Da. Umjetnost nas obmanjuje istinom. I to je to. I to je sve.

Kroz tijelo mu prostruja jeza od hladne vode. Kao da se prisjetio kako je ujutro, samo što je zbacio topli pokrivač, skočio u vodu. Prenerazio se od hladnoće, a potom onako mokar, kao štene, drhnuci, iskapio veliku času rakije i uvukao se u krevet.

Vratio je fotografiju i knjigu na mjesto. Leta je stajala uza nj i ispitivački ga gledala. Zagrljio ju je i počeo divlje ljubiti, a ona se grčevito privila, skrivači lice, tako da je pomislio kako možda plače, žena koja je toliko dugo čekala i čije su ga usne pekle poput ugljevlja.

Nikad nije tako duboko zakoračio u oslobođajuče čežnju, kao te noći, u nepoznatom gradu, sa ženom koju je vido prvi put u svom životu. A mnogo ih je bilo dotad. Pokušavao je da se sjeti i nije uspjevao. Kao da je u svemu postojala neka greška, neka su vrata bila zaključana, neka se noć sella iz grada na jugu u sjevernjački hotel, zavijan snijegom. Zar to nije bio dio putovanja, dio posteljine, najmeštaja tih hotelskih soba?

Leta je stajala gola uz prozor i virila kroz razmatranju zavjesu na ulici. Svitalo je.

– Imaš čudesno tijelo – zadivljeno joj je rekao, ali ona se nije ni pomjerila.

Spustio je ruku do gramofona i vido da je na njemu ploča. Njegova. Posljednja. Odustao je od želje da uključi gramofon.

– On ti se samo jednom približio – rekla je ne okrećući se.

– Zaista se ne sjećam. – Sad se već pomalo osjećam kao krivac. Nije ni javio da je stigao. Neke stvari su jučer sigurno moralni otkazati. A večeras je koncert. Valjda će shvatiti. Sigurno su primijetili njegova kola.

– Sjetit ćeš se. – Leta se okrenula i zapalila cigaretu. – Napisao je za tebe pjesmu »Moj život«.

Nasmijao se. To je očito bio nesporazum. Tu je pjesmu napisao njegov kompozitor.

– Ne, ne, stihovi su njegovi. Jednostavno ih je prodao tvom kompozitoru. Za stotinjak hiljada. Sjeti se kad je donio taj novac i kako smo ga trošili iste večeri u hotelu. Ono što nismo popili, dao je za bakšiš. Kao da je želio da ne ostane ni dinar od tog novca.

– Kakav pokvarenjak!

– Ko?

– Moj kompozitor. Koliko je samo anonimnih ljudi iz njegova imena...

Ono što nikad nije slutio počelo je da mu plavi svijest. Sve su njegove pjesme bile po narudžbi. Tekstopisci su pisali pjesme o njegovom životu, skrivajući u pomoć ironične i podrugljive rime svoj odnos prema njemu, svoju zavist i prezir. Ipak, on je pjevao te pjesme s takvom žestinom i uvjerenjem da je premoščavao, potiskivao ironiju, dovodio banalne stihove do sirove, gotovo divljačke izvornosti i nagonio one koji su ga slušali u patos, ludilo, dert. Pjevao je sebe, svoj život, svoje nesporazume sa svijetom, ali ih je ipak pjevao po narudžbi, čak i po narudžbi nekog nepoznatog čovjeka koji je

živio u dalekom, malom, zaboravljenom gradu, i koji je nosio njegovo ime.

Izvukao se iz kreveta i počeo oblačiti. Koliko puta je to činio. A sada su mu pokreti najednom postali spori. Kao da nije želio otići iz ove sobe, a znao je da mora, da to i Leta želi.

Natočio je sebi čašu pića i iskapio. Nije mu prijala. Nije se osjećao dobro, pomislio je čak da ima temperaturu, ali mu se činilo slabčki da to prizna Leti. Ona je i dalje sjedila gola, smireno pušila i nijemo ga promatrала.

– Moram ići – rekao je.

– Znam.

– Vratiti će se – hrapavo je promrmljao nakon duge šutnje, kao da se stidi toga što govori.

Ona je određeno klimala glavom i otpuhnula dim negde prema tavanici.

– Hoću. Zaista – pokušao je da bude uvjerenjiv.

Ustala je i opet stala uz prozor. On je šutio, pokušavao je svezati pertle na cipelama, što mu se učinilo gluho, jer je šutnja postajala sve nelagodnija. Pomislio je kako mora ustati i zagrliti je, uvjeriti kako će se zaista vratiti, on to želi, ako je ikad išlo u svom životu, to je to.

– Nemoj – presjekla ga je kao da je znala.

Šutnja je najednom postala predmet, odložena knjiga pokraj kreveta, nešto potpuno prirodno u maloj sobi u kojoj su samo dvije stvari bile strane: Leta i on. Samo on.

Zastao je na vratima i pozvao je po imenu. Okrenula se. Očekivala je to.

– Hoćeš li...

– Hoću li doći večeras?

– Da. Mislio sam...

– Ne znam.

Lice joj je bilo ozbiljno i tužno, a njen golo tijelo, zamamno, bezumno do maločas, tako hladno, bolno daleko.

Izišao je u polumračno stubište, prošao pokraj vrata lifta i zaronio u zavojiti svjetljetu kojim se ponire ka izlazu. U prijatu svjetlosti jutra zakoračio je kao pijanac, kao bolesnik koji još uvek nema dovoljno snage. Kročio je u jutro, a činilo mu se da uranju u sumrak.

Hodao je potpuno stranim dijelom grada. Nije se mogao sjetiti da je jučer ovuda prošao.

Taj bijedni mali čovjek, taj crvuljak koji se u potpunosti identificirao s njim. Šta je želio time postići? Nije li zapravo bio lud? To bi doktori nepotrebno utvrdili. Samo da su ga ispitivali. U ovom gradlju nikao to vjerovatno nije primjećivao. Zašto bi i primjetio? To je bilo čak simpatično. Čovjek je živio svoj život. I živio ga je posve kao on. Rejfo osjeti iznenadnu nježnost prema tom malom čovjeku, malom gradu u kojem se dogadala repriza.

Sumnja se vraćala poput vala. Nešto nije bilo u redu u svemu tome. Postojala je greška. Taj je ponavljao njegov život, potpuno, ali bio je lišen onog najvažnijeg. Bio je lišen slave, svjetlećih farova reflektora, intervjuja, velikih putovanja, prijema, novaca. A ipak je bio on. Kako je to moguće? I nije u to ulagao više snage nego što mu je bilo potrebno za brijanje. Nije se pripremalo, vježbalo, nije se iscrpljivao. Bila je to prednost. Imao je konačni sukob njegove živote, a nije za to činio ništa. Rejfo je s nevjericom zastao na sred ulice.

Zašto je zapravo umro? Nije li umro upravo u onom trenutku kad je saznao da će on doputovati? Da li bi došao na njegov koncert? Da li bi u tom trenutku bio ushićen ili poražen? Taj čovjek, taj mali, anonimni provincijalac ga je zapravo prezirao. Živio je njegov život samo da bi se uvjerojako je do-

sada kraljica svijeta. Bio je toliko nadmoćan. Međutim, kad se približio trenutak konačnog sučenja, u njemu se nešto poremetilo. Možda se čak i uplašio. Nije se uplašio za sebe. Uplašio se za njega. Za njegov ugled. Kako će se predstaviti njegovim sugradnjima. Svi su oni čuli za pjevača, ali poznavali su samo njegovo drugo lice, drugi glas, drugu narav. A on je pred njim trebao pjevati. Pokazati svoje umijeće pred njim. Kao pred vladarom. Na isti način na koji je ovaj navljao njegove ploče dok je vodio ljubav s Letom. Dok je pjevao njegove pjesme uz staru gitaru. Podsmješljivo možda, karikirajući? On je bio njegovo sredstvo, ne cilj.

Rejfo zatetura. Padao je okrenut velikoj, drvenoj ogradi na kojoj su bile plakate. Pokušavao ih je dohvati rukama, to lice koje je toliko puta gledao u ogledalu, pokušavao se zadržati, grebao je noktima kao da mu želi skinuti naočari, ali tonuo je sve dublje i dublje, u ponor koji se otvarao, kroz koja se mračila tako naglo kao da je nanosi pješčana oluja, kao da rekviziteri u studiju prolijevaju kante vode imitirajući pljusak. Jedna stravična misao, poput sablje sa sječivom munje, zari se u njegovu drhtetu lubanju iz koje izviri meso bijele lubenice s milionima grimiznih sjemenki što se razletješe kao iskrice. Ostao je samo varljivi treptaj kristala što su doticali oko. Rejfi se primicala tamna slika i kuljao je unutarnji glas koji nije mogao zaustaviti. ON NIJE UMRO. JEDNOSTAVNO JE ISČEZAON. Pričinjao mu se demonični smijeh sličnog čovjeka. ZNAO JE DA ČU GA JA ZAMJENITI. Padala je noć.

Padali su komadići crne, meke, ljepljive tkanine, pričanjali uza nj, i nekakva velika ruka iznad njega koja je preko plakata ljeplila svjetlucave, bijele trake, na kojima su se više naslučivala nego što su se vidjela krupna, crna slova: ODGOĐENO ZBOG SMRTNOG SLUČAJA.

jeste li gledali „psiho“?

mihajlo pantić

Noč je veter menjao pravac i u njegovu sobu unosio neki otužni, slatkasti zadah. Saslušao je posljedne vesti (broj ubijenih i izvadenih iz močvare nije zapamtio), potom došao do prozora. Napolju je bilo toplo, bez zvukova. Tek povremeno bi pločnikom prošao po koji prolaznik i brzo nestajao u ulazima susednih zgrada ili u tunelima prepečnih ulica. Nije znao koji je dan, koje vreme. (Okrenuo je 95 – ravnii, bezlični glas odgovorio mu je – tačno je nula časova i sedam minuta). Uduhuo je još nekoliko dimova i bacio opušak kroz raskriljena okna. Užarenko oko zakratko je, u luku, zasvetlucalo i nestalo dole, u grotlu. Dani su prolazili sporu, po inerciji, ne ostavljajući nikakav trag u sećanju. Oni što su tek imali da uslede nisu se mogli predvideti, osim u jednom. Biće nezanimljivi i prazni.

Obukao se i izšao. Veter beše prestao i po uglovima se stala sakupljati maglu. Na nekoliko koraka ispred njega, tek što je stupio na pločnik, kao iz dimne zavese, izronio je neki odranac (u ostacima prastare uniforme) i poželeteo mu dobro veče. Koliko je samo trajao taj trenutak mimoilaženja, usoren gotovo do samostalnih slika, poput prikazivanja pada nokautiranog boksera na slow motionu. Prilazeći automobilu, morao je prekoračiti veliku baru. (Kanalizaciona cev je, zaboravljena u utrobni ulici, u spletu njenih creva, pukla, i otpadne vode su se, ključajući, širile unaokolo, mutno svetlucajući naspram proređenih svetiljki. Zadah je dopirao otuda).

Vozio se, kroz kišu, i noć zagubljenu negde između delova sedmice kojima nije znao imena. Val onih što su pristizali u grad ili ga napuštali već je bio uminuo i niz auto-put, pračeni naletima pljusaka, promicali su retki automobili. Svratista uz drum běhu prazna. Stao je ispred jednog, ušao, i dugi čekao da se neko pojavi. Niko nije dolazio. Konačno, sam je otišaoiza pulta i nasuo piće, jedno, drugo... Prijalo mu je. To prisustvovanje osi-

panju vremena, onako okrenutom sebi, umornom, smoždenom i neosetljivom na dodire, ličilo mu je na uzaludnu kretnju, na bezrazložni gest. Kao da je dolazio odnekud iz daleka, sa nekog nepoznatog, zaboravljenog mesta. Sve je posmatrao nekako izdvojen iz dubokih, samo na izgled beskončnih hodnika vremena, kao da počiva u perinama koje mu se pod telom prividno poslušno uvijaju, ali mu, zapravo, ne dopuštaju da se iz njih iskobelja. Ostajao je nepomičan, danima, mada se kretao. Sedeo je u životu kao u bioskopu – ljudi, stvari i reči dolazili su pravo iz svjetlosti, rasprostrniti na sivim platnim zgradama, nekako neživi, ali sugestivni...

Potom je, trom, skrenuo na neki sporedni put. Vozio u planine. Vazduh je postajao hladniji, zavesa mraka tamnija. U krivinama, farovi su padali izvan ceste. Penjući se, napuštao je moćnari predeo. Postajalo je svjetlijie. U praskozorje se zaustavio uz slabo osvetljenu, trošnu kuću. Put je tu završavao. Planina, sada već sasvim blizu, nadohvat ruke, izbrzdana bujicama i obraslja šumom, podsećala je na veliki, nepoznati zid. On je stajao u vratima i dugo lupao, dok mu, napokon, nije otvorila neka starija ognuta isčepanim mundriom, delom unifromom. Čutke se sklonila i propustila ga unutra. Pogledali su se. Kao da na glavi nije imala mesa – samo lobanja presvučena kožom, zategnuta do prskanja. (Nije mogao znati kako on njoj izgleda, na koga je podseća). Nije ga pitala zaime, ko je, i šta traži. Sećao se zakratko nečega i požurio da zaboravi).

Dobjio je veliku šolju guste, crne tečnosti, popio, uzeo kliju jednu od dve sobe (druga je bila zauzetata) i popeo se uz stepenište. Na vruhu se za tren okrenuo i ugledao stariću kako stoji u dnu i netremice ga posmatra. Legao je na neraspunjlen krevet i brzo zaspao. San je bio isprekidani, kroz zidove su dopirali šumovi. Odasvud. Iz šume, iz sredine prostorije; sa tavana su se čuli koraci. Budio se, zaspivao, trajao negde između. Nije voleo da sta-

nja polusvesti, pre nego što se sasvim rasani, časove u kojima se jedna stvarnost izlučuje u drugu – bio je zatečen (možda i užasnut) svim onim što se taložilo u njemu, u njegovoj glavi...

Sećao se velikih, pustih soba po kojima je, mučen groznicom, negde u sasvim ranom dobu, tumarao, zavlačio se iža nameštaja, tražio skrovita mesta, oblačio odecu starijih ukucanu, stajao pred ogledalom trudeći se da prepozna vlastiti oblik u prevelikoj očevoj uniformi, zatim zaspivao, ophrvan bolesču, nadomak glavnih vrata, sklupčan na podno prostirci. Budili su ga zvuci iz hodnika (koraci, nečiji smeh, buka, glasovi, pseći lavez) i on bi, trajući se, u polusnu, trčao natrag u krevet, i pokrivao se preko glave. A krevet je bio star, preširok, u njemu je umro njegov deda. Godinama posle toga ona se svalčila u mraku (senke, međunobje, pregib) i bešumno prilazila postelji. Šta mu je drugo preostajalo do da se prepusti drhtavici koja je dolazila odnekud duboko, iz utrobe, i da krene na put. Ona je na sve to pristajala samo zbog njegovog rošavog lica – u prskanju gnojnih naraslina nalazila je neko, isključivo njoj znano zadovoljstvo. I prepustao se. Pogled joj beše prazan, ell zanljiv. (U stvari, Isprženjen – u nedostatku tuša gledate posudu u kojoj je nekada počivao.)

Primorsko mesto, prenatrpan autobus, letovanje. Pritiskao je nečije koleno. Bio je mlad, tek probudjen, i gledao je taj savršeni oval, oslobođen ispod zategnute sukne. (Sve iznad – prepone, telo, i dalje, bila je vrtoglavica). Dodirnuo je svojom čašicom to koleno, i ono je, začudo odgovorio sličnim pritiskom. Nije smeo da podigne pogled, bilo ga je strah, mada je znao da mu se ona osmehuje. Uveče su, u letnjoj bašti bioskopa, gledali neki film (naslov mu je uvek izmicao). Kuća, glavno mesto zbijanja, nalazila se na bregu. Imala je »hladne zidove, prozore na lik na prazne oči i okruživalo ju je nekoliko belih stabala ogolelog drveća«. On nije